

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TITIRCĂ, LUCREȚIA
Dicționar explicativ actualizat de termeni pentru
învățământul postliceal sanitar, asistenții medicali și
populația interesată în problematica de sănătate / Lucreția
Titircă; corecturi și aducerea la zi a terminologiei:
dr. Mariana Minea. - București : Cartea Medicală, 2018
Conține bibliografie. - Index
ISBN 978-973-160-110-6

I. Minea, Mariana (corect.)

61

LUCREȚIA TITIRCĂ

**DICȚIONAR EXPLICATIV
ACTUALIZAT
de termeni pentru învățământul
postliceal sanitar,
asistenții medicali
și populația interesată
în problematica de sănătate**

corecturi și aducerea la zi a terminologiei –
dr. Mariana Minea

CARTEA MEDICALĂ
București, Calea Victoriei nr. 21-23,
Cod Poștal 030023

gr. thyein = a erupe
 gr. thymos = minte, spirit
 gr. tokos = naștere
 gr. tome = tăiere
 gr. tonos = tensiune
 gr. topos = loc
 gr. torpidus = amorțit
 lat. torpor = toropeală
 lat. torsio = răsucire
 gr. toxikon = otrăvă
 gr. trachoma = asprime
 fr. tranquillisant = liniștitor
 lat. trans = peste
 fr. travestir = a se deghiza
 lat. tremor = tremurătură
 gr. tresis = orificiu
 gr. tribein = a sfârâma, a strivi, a freca
 gr. tripsis = zdrobire
 gr. trismos = care scrâșnește
 lat. tritus = măcinare
 gr. trochlea = scripete
 gr. tropein = a întoarce
 gr. trophe = nutriție, hrană
 gr. tropos = întoarcere
 lat. turbidus = tulbure
 lat. turgere = a umfla
 gr. typhlon = cec
 gr. typhos = sfârșeală
 gr. typos = tip

U

lat. uncus = cârlig

V

lat. vacuus = gol, vid
 lat. vagina = teacă
 lat. varix = venă varicoasă
 lat. venter = pânțece
 lat. verruca = ridicătură
 lat. versio = îndoire, învârtire
 lat. vertigo = vârtej, amețeală
 lat. violare = a profana, a necinști
 lat. vir = bărbat
 lat. viscera = măruntaie, organe interne
 lat. vivus = viu
 lat. vomica = abces

X

gr. xanthos = galben
 gr. xeno = străin
 gr. xeros = uscat

Z

lat. zona = brâu, cingătoare, zonă
 gr. zoon = animal
 gr. zyme = ferment

A

ABACTERIEMIE (gr. a „fără“ + bakterion „bastonaș“ și haima „sânge“ + emie = sufix care indică prezența în sânge).

Absența microbilor în sângele circulant.

ABARTICULAR (lat. ab „în afară“ și articulatio „încheietură“).

Situat în afara articulației (în vecinătate).

ABAZIE (gr. a „fără“ și basis „mers“).

Imposibilitatea de a merge normal din cauza tulburării în coordonarea mișcărilor. Abazia este de origine nervoasă, fără tulburări ale forței musculare și este asociată frecvent cu imposibilitatea de a sta în picioare (astazia).
ABCES (lat. abcessus „alterare“).

Colecție purulentă bine delimitată într-un țesut sau organ, formată în urma dezinfecției

ABERAȚIE CROMOZOMIALĂ

tegrării țesuturilor sub acțiunea unor agenți microbieni.

ABDOMEN (lat. abdomen). Regiune inferioară a trunchiului, separată de torace prin diafragm și de bazin prin planșeul pelvin.

ABDOMEN ACUT. Stare patologică de obicei cu debut brusc, manifestată prin durere abdominală, stare generală alterată, și reacție de apărare sau de contractură la palparea abdomenului, produsă prin inflamația, perforația, obstrucția sau ruptura organelor intraabdominale.

ABDUȚIE (lat. abductio „îndepărtare“).

Mișcare de îndepărtare a unui membru sau a unui segment de membru față de axul corpului.

ABERAȚIE CROMOZOMIALĂ. Anomalie privind numărul și structura cromozomilor. Aberațiile cromozomiale sunt puse în evidență prin studierea cariotipului (reprezentarea fotografică a cromozomilor unei celule);

punerea în evidență se face printr-o analiză a celulelor fătului, prelevate în cursul unei amniocenteze sau a unei biopsii a vilozităților coriale.

ABIOZĂ (gr. a „fără” și bios „viață”).

Stare lipsită de viață. Mediu fără viață. Abioza se produce atunci când din mediu lipsește un factor necesar vieții (oxigenul, apa).

ABIOTIC. Incompatibil cu viața.

ABLACTAȚIE (lat. ab „fără” și lac „lapte” sau lactare „a alăpta”).

Întreruperea alimentației la sân. Trecerea treptată și progresivă de la alimentația exclusiv lactată a sugarului la o alimentație diversificată.

ABLAȚIE (lat. ablatio „îndepărtare”).

Acțiune de îndepărtare, de scoatere pe cale chirurgicală a unei părți a corpului (membre, organe, tumori, etc.).

ABLEFARIE (gr. a „fără” și blepharon „pleoape”).

Absența congenitală totală a pleoapelor.

ABORTIV (lat. ab „în afară” și o tus „naștere”; sau abortivus „care provoacă avort”).

Un produs (substanță) sau o acțiune care provoacă avort. Ceea ce nu ajunge la termenul normal al dezvoltării sale.

ABSENȚĂ (lat. absentia „absență”) Întreruperea bruscă, totală sau parțială, de durată foarte scurtă (2-15 secunde) a funcțiilor psihice, ce însoțește unele crize epileptice. Se manifestă prin pierderea activității voluntare și uneori prin ticuri, gesturi involuntare.

ABULIE (gr. a „fară” și boule „voință”).

Diminuarea sau pierderea voinței. Apare în tulburări mentale (psihastenii, stări depresive, nevroze obsesionale).

ABRAHIE (gr. a „fără” și brachion „braț”).

Absența congenitală a brațelor.

ACALAZIE (gr. a „fără” și chalasis „relaxare”).

Absența relaxării unui sfincter (ex. acalazia esofagiană, prin lipsa relaxării cardiei stomacului).

Incapacitatea musculaturii netede a tubului digestiv, aflată în stare de spasm, de a se relaxa. Provoacă dilatarea segmentului situat superior de spasm.

ACCIDENT ISCHEMIC TRANZITORIU (AIT). Accidente vasculare ischemice de amploare mai mică, ale căror semne și simptome dispar în cel mult 24 de ore. Sunt produse de un ambol, un obstacol care blochează o arteră (de obicei cerebrală), provocând tulburări de vascularizație al teritoriului pe care îl irigă.

ACCIDENT VASCULAR CEREBRAL (AVC). Este cea mai frecventă boală neurologică, consecință a unei leziuni vasculare (de obicei arteriale), produsă prin mecanisme multiple: blocarea vasului

de un tromb (AVC ischemic), ruperea vasului (AVC hemoragic), scăderea presiunii sanguine, vasoconstricție. Sin. stroke (termen englezesc).

ACEFALIE (gr. a „fără” și kephale „cap”).

Lipsa capului la făt (malformație congenitală incompatibilă cu viața).

ACETABUL. Cavitatea cotiloidă, parte a articulației șoldului, în care se fixează capul femurului.

ACETONEMIE. Prezența acetonei în sânge. În limbaj clinic curent: cetonemie. Provoacă agitație, urmă de depresie progresivă. Recunoscută în respirația pacientului cu diabet după mirosul de fructe (mere verzi).

ACETONURIE. Apariția acetonei în urină. În limbaj clinic curent: cetonurie.

ACHEILIE (gr. a „fără” și cheilos „buze”).

Absența congenitală a buzelor.

ACHEIRIE (gr. a „fără” și cheir „mână”).

Absența congenitală a mâinii/mâinilor.

ACHILIE GASTRICĂ (gr. a „fără” și chylos „suc”).

Absența în sucul gastric a acidului clorhidric și a enzimelor gastrice.

ACID ACETILSALICILIC. Antiinflamator nesteroidian, aspirină.

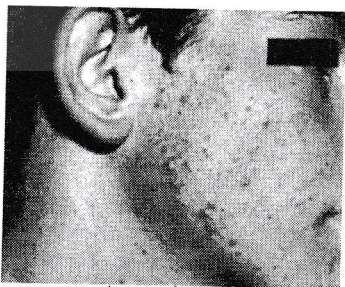
ACID DEZOXIRIBONUCLEIC. ADN.

ACIDOZĂ (lat. acidus „acru”).

Perturbarea echilibrului acidobazic în organism cu creșterea în exces a acizilor din sânge.

ACIDURIE. Prezență în exces de acid în urină.

ACIZI GRAȘI. Acizi organici care intră în componența trigliceridelor sau circulă liberi Pot fi saturați și nesaturați. Acizii grași esențiali – cei care nu sunt sintetizați în organism, și de aceea sunt indispensabili în alimentație: a. linoleic, a. linolenic și a. arahidonic.

Acneea juvenilă

ACNEE (gr. akne „vârf”).

Boală a pielii cauzată de inflamația glandelor sebacee și a glandelor pilosebacee. Se localizează în principal pe față, umeri, spate.

Forma cea mai frecventă este acneea juvenilă sau acneea vulgară, care survine în perioada pubertății.

ACNEMIE (gr. a „fără” și kneme „picior”).

Absența congenitală sau atrofia marcată a membrilor inferioare.

ACOLIE (gr. a „fără” și chole „bilă”).

Absența secreției biliare din ficat.

ACOLOGIE (gr. akos „tratament” și logos „știință”).

Cunoașterea medicamentelor în tratarea diferitelor boli.

ACOLURIE (gr. a „fără”, chole „bilă” și ouron „urină”).

Absența pigmentilor biliari din urină în unele forme de leter.

ACORIE (gr. a „fără” și koros „sațietate”).

Absența senzației de sațietate în condițiile unui aport suficient de alimente.

ACRO- (gr. akron „extremitate”, „vârf”).

Prefix care introduce în termenii medicali referirea la extremități.

ACROAGNOZIE (gr. akron „extremitate”, a „fără” și gnosis „cunoaștere”).

Incapacitatea percepției existenței uneia sau mai multor extremități.

ACROCEFALIE (gr. akros „ascuțit” și kephale „cap”).

Malformație congenitală craniană caracterizată prin aspectul ascuțit, conic al cutiei craniene.

ACROCIANOZA (gr. akron „extremitate” și kyanos „albastru”).

Colorația violaceu-albăstruie (cianoza) a extremităților: mâini, picioare, urechi, nas.

ACROFOBIE (gr. akron „vârf” și phobos „frică”).

Fobie (teamă) de locuri înalte.

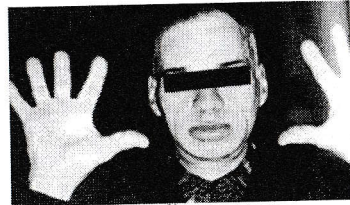
ACROMATOPSIE (gr. a „fără”; chroma – atos „culoare” și opsis „vedere”).

Incapacitatea de a distinge culorile.

Vederea acestor persoane este monocromatică: alb sau negru.

ACROMEALIE (gr. akron „extremitate” și megas, megalos „mare”).

Afecțiune caracterizată printr-o creștere exagerată a

Acromegalie – creșterea exagerată a extremităților mâinii

extremităților: mâini, picioare, cap, nas, urechi, din cauza hipersecreției hormonului de creștere al hipofizei anterioare (h. somatotrop).

ACROMIE (gr. *a* „fără” și *chroma* „culoare”).

Diminuarea sau dispariția pigmentației normale a pielii, formând pete albe.

ACROPARESTEZIE (gr. *akron* „extremitate”, *para* „la” și *aisthesis* „simțire”, „senzație”).

Tulburare care se manifestă prin amorțeli și furnicăături în extremități, mai accentuate noaptea.

ACTINITE (gr. *aktis-inos* „rază luminoasă” + *ite* „sufix care indică o inflamație”).

Dermite sau dermatoze din cauza acțiunii razelor luminoase. (Inflamație cutanată provocată mai ales de razele solare).

ACTINOTERAPIE (gr. *aktis-inos* „rază luminoasă” și *terapia* „tratament”).

Metode terapeutice care folosesc radiații de natură di-

versă (luminoase, ultraviolete și infraroșii).

ACUFENE (gr. *akouein* „a auzi”).

Sunete percepute de pacient (zumzet, șuierat, țiuit etc.), care nu sunt determinate de excitații sonore externe urechii. Pot fi cauzate de prezența unui dop de cerumen, de traumatisme ale urechii medii, boli ale urechii interne, medicamente, anomalii ale nervului auditiv. Sin: tinitus.

ACUITATE (lat. *acuitas* „finețe”).

Capacitatea organismului de a percepe impresiile și senzațiile cele mai slabe (acuitate vizuală, auditivă etc.).

ACUMETRIE (gr. *akouein* „a auzi” și *metron* „măsură”).

Aprecierea clinică a calității auzului prin diferite metode: voce șoptită, tic-tacul unui ceas, diapazonul, audiometrul (audiometria).

AD LIBITUM. După dorință.

ADACTILIE (gr. *a* „fără” și *daktylos* „deget”).

Anomalie congenitală constând din lipsa degetelor.

ADAMS-STOKES (sindrom). Este cauzat de o diminuare bruscă a irigației cerebrale, cu pierderea bruscă a conștienței (bolnavul cade și se lovește); este însoțită de cianoză, convulsii, absența bătăilor cardiace, prăbușire tensională; dacă bolnavul își revine nu-și mai amintește nimic; apare, îndeosebi, în blocul AV de gradul III.

ADDIS (proba). Metodă de determinare cantitativă a elementelor celulare și a cilindrilor în urină; dimineața, la 3 ore după golirea vezicii urinare, bolnavul urinează din nou, fără să fi băut între timp; din această urină se prelevează o picătură și se examinează la microscop.

ADDISON. Boală endocrină din cauza insuficienței secreției hormonale a glandelor suprarenale.

ADDUCTIE (lat. *adductio* „aducere”).

Mișcare prin care un membru sau un segment de mem-

bru este apropiat de axul median al corpului.

ADENECTOMIE (gr. *aden* „glandă” și *ektos* „îndepărtare”).

Ablația, extirparea unui ganglion limfatic sau a unei glande.

ADENITĂ (gr. *aden* „glandă” și *-ită* „inflamație”).

Inflamația ganglionilor limfatici.

ADENOCARCINOM (gr. *aden* „glandă” și *karkinos* „cancer”, „rac”).

Tumoare malignă epitelială cu punct de plecare dintr-o glandă.

ADENOFIBROM (gr. *aden* „glandă” + lat. *fibra* „fibră” și *oma* „umflătură”).

Tumoare glandulară benignă formată din țesut glandular și conjunctiv (ex. adenofibrom mamar).

ADENOID (gr. *aden* „glandă” și *eidos* „formă”).

Care are aspectul țesutului glandular.

Vegetații adenoide.

Acumulare excesivă de grăsimi în țesutul celular subcutanat (v. obezitate).

ADIPSIE (gr. *a* „fără” și *dipsa* „sete”).

Lipsa senzației de sete.

ADJUVANT (lat. *adiuvans*, *adiuvare*, „a ajuta”). Preparat care, 1. administrat concomitent cu un antigen, amplifică răspunsul imunologic al acestuia, 2. administrat împreună cu medicament, asigură absorbția și funcționarea optimă a acestuia în organism. 3. Tratament care completează tratamentul specific.

ADLER (testul). Test folosit pentru verificarea prezenței hemoragiilor digestive oculute (invizibile cu ochiul liber) în scaun; după 4 zile de regim alb (fără carne), proba de materii fecale se tratează cu benzină (mai util este hemotestul).

ADRENALINĂ (lat. *ad* „lângă”, „aproape de”, *ren* „ri-nichi”). Hormon neurotransmițător secretat de celulele

nervoase din medulosuprarrenală. Este un hormon de stres, cu rol în adaptare. Are acțiune simpaticomimetică: accelerează ritmul cardiac, duce la creșterea presiunii arteriale, crește glicemia.

AEROB (gr. *aer*, *aeros* „aer” și *bios* „viață”).

Se spune despre un microorganism care are nevoie de aer sau oxigen pentru a se dezvolta.

AEROBIOZĂ. Dezvoltarea proceselor vitale în atmosfera cu oxigen. Condiție necesară dezvoltării microbilor aerobi.

AEROCOLIE (gr. *aer*, *aeros*, „aer” și *kolon* „colon”).

Acumulare excesivă de gaze în colon, producând o distensie a colonului (balonare abdominală).

AEROFAGIE (gr. *aer*, *aeros* „aer” și *phagein* „a mânca”).

Înghițire de aer, de obicei inconștientă, aer care se acumulează în stomac.

AEROFOBIE (gr. *aer*, *aeros* „aer” și *phobos* „frică”).

Teamă patologică de curenți de aer.

AEROSOL. Suspensie de particule fine solide sau lichide dispersate într-un gaz sau în aer.

Sin. aerodispersii, aerosuspensii.

AEROTERAPIE (gr. *aer*, *aeros* „aer” și *therapeia* „tratamente”).

Cură de aer.

AFACHIE (AFAKIE) (gr. *a* „fără” și *phakos* „lentilă”).

Lipsa cristalinului după o operație de cataractă sau a unui traumatism, dar poate fi și de origine congenitală.

AFAZIE (gr. *a* „fără” și *phasis* „vorbire”).

Pierderea capacității de a se exprima corect verbal sau în scris sau de a înțelege limba vorbită sau scrisă. Apare în leziuni cerebrale.

AFERENT. Care duce la un organ sau de la periferie la centru. Ex. nerv aferent (centripet).

Ant. Eferent.

AFIBRINOGENEMIE. Absența totală a fibrinogenului din sânge, ceea ce-l face incoagulabil.

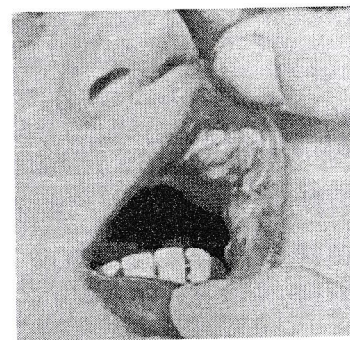
AFONIE (gr. *a* „fără” și *phone* „voce”).

Pierderea vocii. Apare în leziuni ale organelor de fonatie.

AFRODISIAC (gr. *Afrodita* = zeița dragostei; *aphrodisia* = plăcere sexuală).

Substanța medicamentoasă sau naturală care mărește apetitul sexual.

AFTĂ (gr. *aphta* „erupție”). Eroziuni mici și superficiale acoperite de un depozit alb, localizate pe mucoase

Aftă la nivelul buzei superioare